

SLOVENSKI

vestnik

GLASILO SLOVENSKE KOROŠKE

Letnik III.

Celovec, v sredo 22. IX. 1948

Štev. 67 (160)

ZAHARIADES:

Vojaški načrt monarhofašistov
je popolnoma propadel

V svojem komentarju po radiu »Svobodna Grčija« je glavni tajnik Komunistične partije Grčije Zahariades poudaril, da so vojni napori grških monarhofašistov v tem letu doživeli popoln poraz. Dejal je, da se Američanom in monarhofašistom ni posrečilo niti uničiti niti resno ošibiti glavnih sil grške Demokratske vojske na severnem Pindu. Nasprotno je Demokratska vojska razbila vse njihove načrte in ustvarila nov položaj. Demokratska vojska je ustvarila nov Gramos v Viciju in Murganiju, kjer so »veliki vojaški izvedenci« Van Fleet, Kitrilakis in Sakalotos doživeli vojaško sramoto, ki je nikakor niso predvidevali. Zahariades je nato poudaril, da je tudi v ostalih delih Grčije vojaški načrt monarhofašistov popolnoma propadel. V Tesaliji, Rumeliji in na Peloponezu se sile Demokratske vojske večajo, veča se njeno ozemlje, za monarhofašistični fašizem in za »amerikano-kracijo« pa nastaja izredno težak položaj.

Zahariades je nadalje izjavil, da v atenski vladi tli nesoglasje, ki se pogosto razžari in ki ga Američani le s težavo spet zadušijo.

Zahariades je nato omenil, da je znani list »To Bima«, ki služi Američanom ravno tako zvesto, kakor je svoječasno služil hitlerjancem, prisiljen pisati: Iz dneva v dan se grško ljudstvo vedno

bolj prepričuje, da so pravice vlade omejene, dočim se z druge strani širi oblast in pravice ameriške misije. Nastaja vtis, da obstojata v Grčiji dve vladi in da grška vlada nima več avtoritete kakor tuja vlada. S Sofulisom in Caldarisom je Grčija postala dokončno ameriška kolonija.

V notranji politiki postružujejo teror. Zadnje dni so v velikih mestih aretirali na tisoče ljudi. Hitlerjeve metode pa se še bolj načrtno uveljavljajo na fronti. Dne 11. septembra t. l. je dal general Kitrilakis, da bi preprečil poraz v Viciju, nalog za uporabljanje strupenih plinov. Kakor poročajo ameriški dopisniki, ubijajo monarhofašisti po predhodnem mučenju vse borce in častnike Demokratske vojske, ki jim padejo v roke in sicer tudi tiste, ki se podajo.

V zunanji politiki se monarhofašisti in Američani z namenom, da prikrijejo svoje neuspehe, poslužujejo nespretnih izzivanj in oboroženih napadov proti se-

vernim ljudskim republikam. Pripravljajo tla, je poudaril Zahariades, da bi dosegli s pomočjo tako imenovane balkanske komisije in skupščine OZN imperialistično intervencijo v Grčiji in upajo, da bodo s tem lahko dosegli to, kar ni uspelo monarhofašistični vojski.

Končno je Zahariades poudaril, da je Demokratska vojska dovolj močna, da uniči vse načrte tuje in domače reakcije.

Vedno hujski teror v Grčiji

Generalnega sekretarja grškega sindikalnega gibanja Papanigasa bodo skupno s skupino komunistov postavili pred vojno sodišče.

Iz Chalkisa poročajo, da so tam obsodili devet grških rodoljubov na smrt, ki so jih takoj ustrelili. Med ustreljenimi sta dve ženski, ki so jih obsodili za to, ker sta podpirali partizane.

Policija je aretirala v Atenah ponovno 780 oseb.

Generalni sekretar OZN je zavrgel
načela Združenih narodov

Generalni sekretar Organizacije Združenih narodov Trygve Lie je pripravljal 3. Generalno skupščino OZN, ki se je pričela včeraj v Parizu, letno poročilo o delovanju OZN. V svojem komentarju o tem poročilu pravi moskovska »Pravda« med drugim:

dne organizacije. Vlada Izraela je »Zvezdno skupino« razpustila, v Jeruzalemu je začasno prepovedala izhod in odredila aretacije vodilnih članov »Zvezdne skupine«. Doslej so aretirali 400 oseb.

Ob smrti grofa Bernadotte-a piše berlinska »Tägliche Rundschau« med drugim: »Bernadotte je postal žrtev nasilne politike britanskega in ameriškega imperializma. Postal je orodje Velike Britanije in Združenih držav Amerike, ki zaradi svojih petrolejskih interesov bojkotirata mirno rešitev palestinskega vprašanja. Zdaj pa je sam postal žrtev te politike.«

Trygve Lie gleda borbo med demokracijskimi elementi v svetu, ki jim načeljuje Sovjetska zveza, in med reakcionarnimi silami, ki pripravljajo novo vojno, s stališča, ki mu manjka objektivnosti. V uvodu svojega poročila zatrjuje Trygve Lie, da tvorijo Združeni narodi glavni steber, ki vzdržuje enotnost sveta proti nasprotnim težnjam, ki nasprotujejo tej enotnosti. Vendar Trygve Lie ne navaja podrobno teh teženj in ne pove, kar je znano vsemu svetu, namreč

Ljudskodemokratska vlada v Koreji

Po poročilih TASS-a iz Moskve je napravilo ljudstvo Koreje velik korak naprej na poti k združitvi vsega korejskega naroda, ki ga razdvaja skupna politika ameriških vladnih krogov in korejske reakcije pod vodstvom ljudskega izdajalca Lisynmana. Izvedlo je volitve v Vrhovno ljudsko skupščino Koreje, ki se je že sestala in potrdila ustavo ter sestavilo ljudskodemokratsko vlado, ki

Aktivno sodelovanje škofijskega ordinariata na izrazito hujskaški prireditvi v Borovljah, ki je bila naperjena proti koroškim Slovencem, pomeni, da se knežskoškofijski ordinariat zavestno in načrtno uvršča med najhujše sovražnike in zatiralce našega ljudstva.

to, da je Sovjetska zveza odločno branila načelo soglasnosti sklepov, dočim so ZDA in države, ki podpirajo njihovo politiko, stalno napadale to načelo z namenom, da zagotovijo številčno večino angloameriškega bloku, ki je potrebna za izvajanje diktatorske politike med Združenimi narodi. Trygve Lie se postavlja na stran angloameriškega bloka, če brani te težnje, ki so naperjene proti načelom in končnim ciljem Združenih narodov.

Enako pomanjkanje objektivnosti se opaža tudi v onih odstavih poročila, ki govorijo o Grčiji, Koreji, Indoneziji in Palestini. Ves svet ve, piše »Pravda«, da so tragični položaj v Grčiji ustvarile ZDA, ki so se že od vsega začetka vmešavale v notranje spore te države ter skupno z Veliko Britanijo financirale grške monarhofašiste. Ves svet ve, da Trumanov nauk predvideva spremembo Grčije v strateško oporišče ameriškega ekspanzionizma. Razumljivo je, da je kri, ki se preliva v Grčiji, eno izmed sredstev, ki vodijo do tega cilja. Združeni narodi niso pod pritiskom angloameriškega bloka niti skušali likvidirati tragičnega položaja v Grčiji, čeprav je ves demokracijski svet pričakoval posredovanje Združenih narodov. Nasprotno pa se je ustanovila tako imenovana komisija za Balkan, ki je služila samo koristim vpadnikov. Stališče Trygve Lie-a do korejskega vprašanja je povsem enako.

Najočitnejši dokaz, da je Trygve Lie zavrgel načela Združenih narodov, je njegovo stališče do Marshallovega načrta in stališče do angloameriške politike glede Nemčije in CSR. Angloameriški politiki, zaključuje »Pravda«, ki niso mogli izvesti, kar so nameravali glede Nemčije v Svetu zunanjih ministrov, so se poslužili sodelovanja Trygve Lie-a in skušali spraviti to vprašanje pred Združene narode.

Poglavje pod naslovom »Češkoslovaški dogodki« v omenjenem poročilu pa prikazuje enake znake uslužnosti Trygve Lie-a angloameriškega bloku.

Umor grofa Bernadotte-a v Jeruzalemu

Dne 17. septembra t. l. je bil v Jeruzalemu umorjen posredovalec Organizacije združenih narodov v Palestini grof Folke Bernadotte.

Zunanji minister Izraela Moshe Shertok je poslal kralju Švedske, grofinji Bernadotte in generalnemu sekretarju OZN Trygve Lie-u telegrame, v katerih pravi, da ga je pretresla vest o groznem umoru grofa Bernadotte-a in poudarja, da so umor izvršili zločinci, ki jih je vse izraelsko ljudstvo izključilo iz židovske skupnosti v Jeruzalemu. Shertok nadalje izjavlja, da bo vlada Izraela ukrenila vse potrebno, da bodo morileci pravično kaznovani.

Posle umorjenega grofa Bernadotte-a je začasno prevzel dr. Ralph Bunche, ki je bil ob napadu v spremstvu posredovalca Združenih narodov.

Ob tej priložnosti pa se je sestal Varnostni svet na posebni seji, da prouči položaj v Palestini, ki je nastal po umoru grofa Bernadotte-a. Zastopniki zapadnih sil so uvaževali delo Bernadotte-a in priporočili, naj Varnostni svet pošlje žalujočim telegrame sožalja in naj se Bernadotte-ovega pogreba udeleži posebna deputacija Organizacije Združenih narodov.

Sovjetski delegat Malik je izjavil, da se z umorom grofa Bernadotte-a Organizaciji Združenih narodov nalaga dolžnost, da na podlagi priporočila OZN dejansko poskrbi za rešitev palestinskega vprašanja. Nato so se zastopniki Sovjetske zveze, Združenih držav Amerike, Velike Britanije, Francije in Kitajske, ki so stalni člani Varnostnega sveta, posvetovali o nasledniku grofa Bernadotte-a.

Po različnih poročilih domnevajo, da je bil morilec grofa Bernadotte-a član neke odpadle skupine tako imenovane »Zvez-

V nedeljo, dne 26. septembra 1948

vsi na mogocni

LJUDSKI TABOR

ki bo ob 14. uri pri Prangarju na Brnci

Na sporedu so:

GOVORI, ŠTEHVANJE, FIZKULTURNI
NASTOPI MLADINE, TAMBURAŠKI
IN PEVSKI NASTOPI, NASTOP
PIOTRJEV IN LJUDSKO RAJANJE

OSVOBODILNA FRONTA ZA SLOVENSKO KOROŠKO

Celovski škof je pokazal svoj pravi obraz

Pokrajinski odbor Osvobodilne fronte za Slovensko Koroško je v svojem pismu na Zavezniški svet pravočasno razkrinjal pravi namen in dejanski značaj izvalne prireditve, ki so si jo pod krinko »1. koroškega lovskega streljanja« zamislili koroški šovinisti, da bi z invazijo grofovskih in veleposestniških valptov in bivših nacistov iz severnih krajev Koroške in vseh ostalih avstrijskih pokrajin v središče slovenskega Roža zastrašili antifašistično slovensko prebivalstvo in zavrli njegovo vztrajno borbo za nacionalno in socialno osvoboditev. Z nemalim začudenjem in ogorčenjem je ljudstvo Slovenske Koroške zaznalo o tem, da namerava sodelovati pri tem izvalnem pohodu v Borovljah tudi celovski knez in škof dr. Körtner. Kot izraz te ogorčenosti je poslala Zveza slovenskih izseljencev dne 14. t. m. knezoškofijskemu krškemu ordinariatu v Celovcu naslednje pismo:

»Iz dnevnega časopisa, iz radijskih napovedi in iz programa »lovskega streljanja« v Borovljah smo zaznali, da namerava tudi knezoškofijski krški ordinarijat aktivno sodelovati na tej izrazito hujskaški in proti koroškim Slovincem naperjeni prireditvi. Iz navedenih virov izvemo, da je v ostali program vključena celo pontifikalna maša g. knezoškofa v nedeljo, dne 19. septembra na prostem trgu v Borovljah.

Ob mnogih priložnostih smo že doslej opažali koroškim Slovincem sovražno zadržanje krškega ordinariata. Omenjamo v tej zvezi predvsem za nas slovenske izseljence nepozabljeno prepoved maše-zadušnice za naše brate in sestre, ki so postali žrtve fašističnega nasilja v izseljeniških taboriščih Nemčije. Prepoved ordinariata za mašo na dan 15. aprila 1946 smo vsi koroški Slovenci vzeli na znanje kot sovražen in duhu bratstva ter krščanske ljubezni, ki bi moral biti vodilo cerkvenega vodstva, nasproten akt.

Istotako nas je žalilo zadržanje krškega ordinariata in g. knezoškofa ob strankarskih prireditvah dne 15. 8. 1947 in ob 10. oktobra 1947. Prav posebno pa smo z ogorčenjem zaznali za brezprimerne žalitev vseh naših čustev in globokega spoštovanja do žrtve najboljših sinov

Drobne novice

Šestkrat več bombaža so posejali letos kakor lani. Medtem ko so v stari Jugoslaviji pridelovali bombaž samo v nekaterih makedonskih krajih, so ga zdaj uvedli v naslednjih črnogorskih okrajih: v danilovgrajskem, litograjskem, barskem, kotorskem in hercegovaškem. Pridelujejo ga pa tudi v Dalmaciji, Hercegovini in nekaterih okrajih ožje Srbije. V okrajih, kjer so pridelovali bombaž že prej, se je donos povečal od 500 na 650 kg na ha.

Pri jesenski setvi bodo povečali obdelane površine tudi na Kosovem in Metohiji. Setveni načrt za leto 1948-49 že izdelujejo. Določili so, da se morajo površine obdelane zemlje povečati za 6,1 odstot. v primeri z obdelano zemljo lani.

Vse rečne ladjedelnice bodo tekmovalle. Ladjedelnica v Apatinu (ob Donavi) je povabila na tekmovanje vse rečne ladjedelnice v državi. Med tekmovanjem je treba znižati polno lastno ceno za 1,5 odstot., prihraniti za 2 odstot. surovin in izboljšati izdelke za 3 odstotke.

V Romuniji so zvišali proizvodnjo

Delovno ljudstvo Romunije je v proizvodnji doseglo precejšnje uspehe. Pridobivanje jekla so v primeri s 1938. letom zvišali za 29 odstotkov. Romunska težka industrija že proizvaja stroje in nadomestne dele za tekstilno industrijo. Predilnice so zvišale proizvodnjo v času od aprila do julija 1948. v primeri z isto dobo leta 1938. za 45 odstotkov.

V zadnjih dveh letih so proizvodnjo tkanin podvojili. V industriji za svilene izdelke so zvišali proizvodnjo v primeri s 1938. letom za 50 odstotkov.

Medtem ko je bilo v Romuniji pred dvema leti še precejšnje pomanjkanje papirja, ga zdaj izvažajo. Proizvodnjo so znatno zvišali tudi v tovarnah stekla in v industriji za gradbeni material.

in hčera našega ljudstva ob zahtevi k. š. ordinariata, naj se izbrišejo zgodovinsko resnične besede na spomeniku padlim za svobodo v borbi proti fašizmu. Celo državna oblast je izdala poseben zakon, ki jamči nedotakljivost grobov žrtv borbe proti nasilju, krški k. š. ordinarijat pa je ravnal s tako nerazumljivo sovražno stjo tudi še v primeru drugih grobov naših partizanskih borcev za svobodo.

Lahko bi našli še več takšnih dejanj, ki so koroškim Slovincem dokazi sovražnega zadržanja k. š. ordinariata do našega ljudstva. Ob napovedi ponovnega izvalnega zadržanja, ki ga gledamo v sodelovanju najvišjega predstavnika cerkve na izrazito hujskaški prireditvi zbranih najbolj zagriženih sovražnikov slovenskega ljudstva, izražamo globoko ogorčenje vseh slovenskih izseljencev in najostrejši protest vseh koroških Slovinccev.

Ta prireditev nima z dušnopastirskimi nalogami verskega predstojnika nobenega opravka in nobene zveze. Pontifikalna maša na tej vojnohujskaški prireditvi pomeni, da se krški knezoškofijski ordinarijat zavestno in na črto uvršča med najhujše sovražnike in zatiralce našega ljudstva.

Slovensko ljudstvo in posebno sloven-

Sarajevo spreminja svoje lice

Redko katero mesto tako menjava svoje zunanje lice kakor Sarajevo. To leto je postalo to mesto nepregledno gradilišče, na katerem se ne dvigajo samo poedine večnadstropne stavbe z modernimi pročelji, ampak celi bloki hiš, ki so popolnoma spremenili posamezne dele mesta.

Če gremo proti otroški kliniki v okoličnem mestu, vidimo gradilišče velikih razseženosti. Tam grade ogromen stadion, katerega del je že končan in more sprejeti 48.000 gledalcev. Stadion, ki leži ob kanalu, v katerem teče Koševski potok, grade mladinske brigade. Ko bo dokončan, bo v njem 40.000 sedežev. Urejen bo za vse športne discipline, na športni prostor pa bo šlo do 10.000 fizikalnih krov.

Zahodni del mesta — Sarajevsko polje — je tudi eno samo gradilišče. Tam grade pionirsko progo, dolgo 6 km, kopljejo novo korito reki Miljacki in grade novo naselje v Švarakinem selu z 250 hišami. Poleg 500 delavcev pomaga še vsak dan pri teh delih prav toliko mladincev in članov Ljudske fronte.

Čez en mesec bo v Švarakinem selu dokončanih 91 hiš, v katere se bo vselilo 182 delavskih družin. To naselje bo imelo svoje ulice, vodovod, električno razsvetljavo, parke, dom kulture, polikliniko, sedemletko in predavališče. Ko bo dokončano celo naselje, bo v njem

Francosko ljudstvo se uspešno bori proti gladovni politiki

Po 31 dneh obstoja je ljudska volja prisilila k demisiji deseto vladno četrtle francoske republike, preden je ta lahko izvedla svoj program.

Oborožen s polnomočjem, ki mu ga je dala večina, je hotel Paul Reynaud urediti načrt, ki naj bi čudežno ozdravil Francijo. Delavski razred pa, ki si je pridobil bogate izkušnje že decembra lanskega leta, ko so proglasičili za rešitelja Francije Mayerjev načrt, se je dvignil proti novemu izdajstvu, ki ga je pripravljala francoski kapitalizem z namenom, da bi prišla Francija pod jarem ameriškega imperializma.

Letos so cene, ki so poskočile že novembra in decembra lanskega leta, še vedno naraščale in so v avgustu spet poskočile za 10 odstotkov. Paul Reynaud pa jih je hotel s svojim programom »narodne obnove« še podvojiti. Namesto da bi zadel škandalozne dobičke v industriji, ki so dosegli samo za prvo polletje lanskega leta vsoto 420 milijard frankov, je hotela vlada Marie-a z novimi »ozdraviteljskimi« odloki povišati cene prevoznim sredstvom, poštam, plinu, elektriki, tobaku itd. Vse to pa je pomenilo smrtni udarec kupni moči delavstva, ki je bilo že tedaj prisiljeno na tako nizko

sklepe žrtve nacističnega nasilja bomo čakali na zadržanje in odgovor k. š. ordinariata.

Celovski škof na to pismo ni odgovoril. Ostal je gluha opozorilo slovenske antifašistične organizacije, ki združuje na tisoče koroških Slovinccev, ki so postali žrtve nacističnega nasilja in podivjano st. Šel je s prezirom preko opozorila vernikov Slovenske Koroške. V nasprotju z vsemi katoliškimi verskimi načeli se je brez pomislekov stavil v službo današnjih germanizatorjev in BHS-ovskih neofašistov, kakor se je njegov prednik brez sramu stavil v službo krvavega Hitlerjevega režima. S celebriranjem pontifikalne maše na izrazito politični in proti koroškim Slovincem naperjeni prireditvi v Borovljah, z zlorabljenjem verskega obreda v politične in šovinistične svrhe je celovski škof dokazal svoj sovražni odnos do koroških Slovinccev.

Od pretekle nedelje naprej je slovensko ljudstvo na Koroškem za dragoceno izkušnjo bogatejši. Iz te izkušnje se bo marsikaj naučilo. Predvsem se bo naučilo to, da je treba ostro razlikovati med lepimi besedami in drugačnimi dejanji. Naučilo se bo presojati tudi celovskega škofa po njegovih dejanjih, s katerimi je pokazal svoj pravi obraz.

stanovalo 500 delavskih družin. Stanovanja so udobna in svetla, sam kraj pa je prijeten in tih.

V samem središču mesta, v ulici Jugoslovanske armade, so dokončali dve zgradbi s 60 stanovanji. V istem bloku bo še 250 stanovanj. Na obali Miljacke so že postavili dve zgradbi podjetja »Elektrogospodarstvo«, v Pofalcih pa so že popolnoma dogradili stavbo za poljedelsko šolo. V predelu Mhrirove je dokončano naselje za univerzitetne dijake, ki ima devet hiš z učilnicami, kopalnici, prodajalnami itd., v bližini pa bo kmalu stal internat tehnične šole.

Poleg stanovanjskih hiš grade v Sarajevu še veliko število javnih poslopij, kakor zgradbo Pokrajinskega komiteja Komunistične partije, ministrstva za občinske zadeve, narodne banke, ministrstva za notranje zadeve.

V Sarajevu se dviga nova železniška postaja, ki bo med najmodernejšimi na Balkanu. Od nove železniške postaje bo peljal modern bulvar proti »Marindvoru«. Ob bulvaru bodo zgrajene reprezentativne zgradbe ministrstev in drugih javnih ustanov.

Sarajevo, mesto, ki je bilo nekdanj polno starinskih zgradb in tesnih ulic, dobiva vedno bolj oblike načrtno urejenega modernega mesta s širokimi ulicami, lepimi zgradbami ter polno zelenja.

življenjsko raven kot nikjer drugje na svetu.

Zaradi te gladovne politike so delavci soglasno dvignili kopico protestov, odpora in upora ter se združili v borbi proti kapitalističnim trdnjavam. S seboj pa je delavstvo potegnilo množice, ki so spoznale izdajalsko igro francoskih kapitalistov, ki jih hočejo vreči pod jarem svojih ameriških gospodarjev.

Ko so pometli z vlado Marie-a, z njegovimi Reynaudi, Blumi in Mayerji, in ko so odklonili Ramadierja, je predsednik Auriol poklical Schumana, čeprav je tudi ta najavil program, ki se je le z malimi oblikovnimi izjemami razlikoval od programa prejšnje vlade. Socialisti so ponovili svojo dvojno taktiko, ki so jo uporabili že proti vladi Marie-a in sklenili, da ne bodo sodelovali v vladi. Vendar pa so to svojo taktiko dokaj hitro spremenili. Ko so ljudske sile po dveh dneh prisilile Schumana, da je podal ostavko, in je radikalni Queuille sestavil novo vlado, so bili takoj pripravljeni, da sodelujejo v tej vladi, čeprav Queuille nadaljuje isti »Reynaudov finančni načrt«, ki so ga prej »odklanjali«. Tudi jih ne moti, da v vladi sodelujejo z ljudmi, ki so svoječasno zakrivili poraz Franci-

je in ki jih generalni sekretar Komunistične partije Maurice Thorez imenuje »grobarje republike«.

Medtem pa zavzema množično delavsko gibanje po vsej Franciji vedno večji obseg. Stavke, trenutno prenehanje z delom, protesti proti uničevalni politiki, zbiranje podpisov, pisma in telegrami predsedniku republike, z vsem tem delovno ljudstvo dnevno zahteva, da se izpolni volja ljudstva.

Vladni časopisi se v začetku hlinili, da se v množicah ne dogaja ničesar, končno pa so le morali govoriti o važnosti tega gibanja in priznati pravične vzroke. Demokrščansko glasilo »L'Aube« s težkim srcem priznava, da narašča nezadovoljstvo delavstva, ki se kaže predvsem v stavkah in podobnem.

Centralni komite Komunistične partije Francije pa v svojem proglasu z dne 31. avgusta t. l. ugotavlja, da potrebuje Francija demokratično vlado, ki bo uživala zaupanje delavskega razreda, zaupanje ljudstva in ki bo vladala za ljudstvo. Ta vlada se lahko sestavi zaradi moči množičnega gibanja ne glede na politično pripadnost ter z edinim ciljem, da reši deželo.

(Po »Primorskem dnevniku«.)

Opozorilo mladincem!

Mladinci, ki nastopajo s fizikalnimi vajami na ljudskem taboru na Brnci, naj pridejo zanesljivo ob vsakem vremenu v soboto, dne 25. 9. 1948 ob 8. uri dopoldan v Celovec na POZM, kjer dobijo nadaljnja navodila. Z vlakom, ki pelje ob 11. uri iz Celovca v Beljak, se bo peljal tudi tovariš, ki jih bo spremljal na pravo mesto.

Pokrajinski odbor Zveze mladine za Slovensko Koroško

SLOVENSKA PROSVETNA ZVEZA

NAZNANJA:

SPD »Matjaž« priredi v nedeljo, dne 26. 9. 1948 ob 15.30 uri pri Šoštarju v Globasnici igro »Zadnji vitez Rebrčan«.

V nedeljo, dne 26. septembra 1948 ob 14.30 uri igrajo Kostanjčani pri Kuncu v Št. Lipšu (Stari vesi)

Novo „Miklovo Zalo“

Vabimo vse rojake in ljubitelje slovenske prosvete iz bližnjih in daljnih krajev na našo prireditev.

Slovenska sekcija bivših političnih internirancev in obsojencev naznanja:

V soboto, dne 25. septembra 1948 ob 14.30 uri bo v OF lokalu v Borovljah, Dollichgasse 4, ustanovni občni zbor okrajnega zastopstva Zveze bivših političnih internirancev in obsojencev za okraj Borovlje.

Ker se bodo obravnavale važne zadeve v zvezi z uradnim potrdilom po § 4 (Amtsbescheinigung), rente za zaostale in invalidnino partizanskih invalidov, vse prizadete opozarjamo, da se tega zborovanja v svojem lastnem interesu zanesljivo udeležijo.

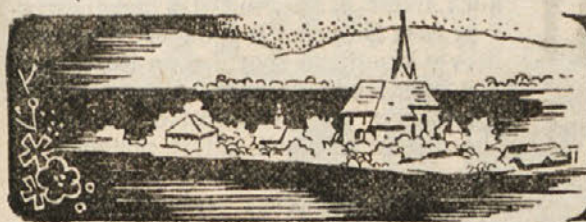
Zveza slovenskih izseljencev v Celovcu, Salmstraße 6 — telefon 14-98.

Vse slovenske izseljence

pozivamo, da se pred podpisom razsodb pri komisiji za povračilo posestev v Celovcu v lastnem interesu posvetujejo z zastopniki ZSI. Dosedanje obravnave so pokazale, da se v mnogih slučajih dogajajo izrazite krivice in so bili mnogi izseljenci ponovno težko oškodovani. V nekaterih primerih pa so se dogodile brezprimerne protizakonitosti.

Da se izognete nadaljnim škodam, se poslužujte svoje Zveze.

V. Gröblacher, l. r. predsednik.

Po naši zemlji

Z izzivanjem skušajo motiti naše prireditve

Po dolgih letih je bila na naši severni jezikovni meji na Dješkah spet slovenska prireditve. Na kvaterno nedeljo so prišli s severne jezikovne meje na Kostanjah igralci z novo »Miklovo Zalo«, ki so jo igrali pod vaško lipo pred cerkvijo. Velika množica ljudi, ki je prišla iz vseh vasi in kmetij na Dješkah, na Kneži in Krčanjah, iz Vovbr, Grebinja in Št. Petra na Vašinjah, se je zbrala na prizorišču.

Z velikim zanimanjem in navdušenjem je spremljalo občinstvo vsebinsko tako globoko in resnično dramo in dajalo z burnim odobravanjem izraz svoji povezanosti z vsemi dogodki, ki so se odigravali na odru. Čut naše slovenske narodne skupnosti, ki se izraža v tej igri, pri nas ni privzgojena stvar, kajti pri tej vzgoji so germanizatorični nasilniki že vlivali svoj strup v duše naših najmlajših, od otroškega vrtca preko ljudske in višje šole do slednjih njih. potujočevalnim namenom ustrezajočih ustanov. Ta dediščina se je pretakala do nas v krvi naših mater in očetov in danes ta močna struja našega življenja prevladuje naše narodno bitje vedno bolj, in postaja iz dneva v dan bolj deroča in zavestna. Ne bo se več ustavila pred pobesnelim šovinizmom in zakrknjeno sovražnoostjo nacističnih pomagačev polpretekla dobe in njihovih vernih naslednikov v novo porajajočemu se fašizmu današnj. časa. To naj bo povedano vsem tistim, ki še danes sanjarijo o tisočletnem rajhu in o njihovih zločinskih namerah, ki so jih kovali v času fašistične strahovlade.

Peščica narodnih nestrpnostev, ki ni mogla doumeti, da je na slovenskih tleh naše narodne meje spet slovenska igra, je skušala na razne načine motiti prireditve. Ko jim motenje ni uspelo z izzivanjem, ker jih je ljudstvo ogorčeno odvrnilo, so skušali na pobalinski način odtegniti pozornost občinstva od igre s tem, da so zažgali za vasjo kup slame in vpili na gasilno pomoč, kar pa ljudstva ni moglo zmotiti.

Uspešen potek igre je srd teh šovinističnih razgrajev samo še pojačal. Toda šele potem so se ojunčili in začeli razgrajati v gostilni pri Kramerju, kjer so igralci ravno kar končali z obedom in se pripravljali za odhod.

Povsem znani nacisti, med njimi seveda tudi zvesti hlapci svojega »führerja« kot Štefan Riepl pd. Kovač na Dješkah in Ljusak pd. Vrtnik, so se izkazali za najboljše v fabriciranju psov in znanih priimkov proti Slovincem in Osvobodilni fronti. Ti »domovini zvesti« so nepretrgoma obsipali slovenske igralce z izdajalei, banditi in podobnimi psovka-

mi. Ob tem ti zvesti renegati nikakor niso pozabili potrjevati, da niso ne Slovenci in ne Nemci, temveč samo Korošci in da vedo, kaj je »Vaterland« in »Heimat«, ker so se zanj borili že v dveh vojnah. V podkrepitev te »Heimattreue« seveda ni mogel izostati njihov bojni krik »Heil Hitler!«. Kot višek njihovega junaštva pa je priletel za odhajajočim

omnibusom kamenček kot zadnji pozdrav njihovega razjarjenega šovinizma. Smatramo za potrebno, da opozorimo javnost na take nevarne pojave na novo porajajočega se fašizmu in pozivamo oblasti, ki se čutijo odgovorne za demokratičen razvoj dežele, da podvzamejo korake, ki bodo preprečile tak »demokratičen« razvoj dežele.

Gospodarski izlet k Biceljnu

V nedeljo, 19. septembra 1948 so napravili zastopniki Kmečke zveze za Slovensko Koroško, ki so se jim pridružili zastopniki POOF-a in Zadrugne zveze, izlet k podpredsedniku Kmečke zveze, tov. Vinku Pečniku, pd. Biceljnu na Rutah pri Bistrici nad Pljberkom. O izletu pripoveduje en udeleženec:

Medtem ko sta bila Rož in Podjuna zavita v gosto, mokro meglo, smo dospeli na posestvo Biceljnovoga očeta, kjer je sijalo gorko jesensko sonce in napovedovalo lep in jasen dan. Nudil se nam je krasen razgled preko zamegljene Podjune na Svinško planino do zvonikov na Dješkah, Korice in na vzhodno gorovje naše svobodne domovine. Ko smo pozdravili Biceljnovoga očeta in se seznanili z njim, nas je odpeljal po posestvu in nam razkazal vse posebnosti

svojega gospodarstva. Pokazal nam je, kako spravlja seno in žito iz hribovitih njiv in travnikov potom posebne naprave, brez vprege. Potem nam je pokazal delovanje gnojnične črpalke na motorni pogon, potom katere je tekla gnojica po hribu navzgor in navzdol več kot 500 m daleč.

Naenkrat smo opazili daleč od hiše žičnato ograjo, kjer so počivale ovce. Na vprašanje nam je Biceljnov oče razložil, da s to ograjo, katero lahko vsak dan prestavi, izrabi ovce, da mu zaporedoma pognojijo slabe travnike.

Po vsem, kar smo videli in se naučili od Biceljnovoga očeta, poudarjamo, da bi bilo zelo koristno, če bi se naši kmetje enkrat potrudili in skupno obiskali tov. Biceljna, kjer bi se mnogo naučili in videli.

Bojko

Billčovs

Preteklo nedeljo je bil v Billčovsu plenun občinskega odbora Osvobodilne fronte za Slovensko Koroško. Slovenci in antifašisti iz vse občine so se zbrali pri tovarišu Ogrisu, kjer je bilo jako živahno. Za začetek plenuna so zapeli pevci pesem »Bratje le k soncu, svobodni«. Nato pa je predsednik občinskega odbora podal poročilo o delu odbora v preteklem letu, iz katerega je razvidno, da se je odbor v polni meri zavedal svojih dolžnosti. Imel je v svojem delu lepe uspehe: številne dobro obiskane prireditve pričajo o globokem prepričanju in neomajni veri Billčovščanov v zmago in svobodo. V preteklem letu so imeli tudi sestanke, ki se jih je skupno udeležilo 900 ljudi. Najbolj pa so se izkazali pri zbiranju prostovoljnih prispevkov za spomenik padlim partizanom v Št. Rupertu pri Velikovu. Zbrali so 1340 šilingov in so na drugem mestu v celovškem okraju. Pa tudi vse druge akcije — masovna udeležba na odkritju spomenika, na raznih proslavah, na ljudskih taborih — pričajo o vestnem in požrtvovalnem delu občinskega odbora OF Billčovs. Zato je tudi popolnoma razumljivo, da je članstvo skupaj v celoti potrdilo

stari odbor s tovarišem Foltijem Kropivnikom na čelu ter mu izrazilo zaupanje, da zastopa njegove koristi tudi v bodoče.

Nato je govoril zastopnik Pokrajinskega odbora Osvobodilne fronte za Slovensko Koroško. Nakazal je politični položaj v svetu in omenil predvsem borbo delovnih ljudi proti svojim izkoriščevalcem. Podčrtal je vodilno vlogo Sovjetske zveze v tej borbi in ugotovil, da je Sovjetska zveza tista sila, ki dosledno ščiti koristi malih narodov, da je v borbi za dokončno osvoboditev podpirala brate Primorce, ki so se jim pred letom dni uresničile njihove stoletne težnje — bili so priključeni k matični državi Jugoslaviji, podpira pa tudi nas koroške Slovence in bo nas podpirala vse dotlej, dokler se tudi mi ne bomo združili z vsem slovenskim narodom v skupni domovini.

V živahnem razgovoru po referatu zastopnika Pokrajinskega odbora so navzoči izrazili vse, kar jih teži v vsakodnevem življenju in poudarili, da se bodo še bolj trdno oklenili Osvobodilne fronte, ki edina zastopa koristi slovenskega ljudstva na Koroškem. Z ogorčenjem so sprejeli vest, da je imel škof na izrazito vojnouhujskaški demonstraciji preteklo nedeljo v Borovljah, ki so jo uprizorili bivši nacistični koroški šovi-

nisti pod krinko tako imenovanega »lovskega streljanja«, pontifikalno mašo, ko je na drugi strani znano, da je ta isti škof čestokrat dokazal sovražno stališče napram koroškim Slovincem. Zato so enodušno sklenili, da pošljejo celoveškemu ordinariatu naslednje pismo:

»Prebivalstvo občine Bilčovs je z ogorčenjem sprejelo vest o Vašem sodelovanju pri tako imenovanemu »1. koroškemu lovskeemu streljanju« v Borovljah dne 19. 9. 1948 s tem, da ste imeli tam pontifikalno mašo. Ta prireditve je izrazito nacistična vojnouhujskaška demonstracija in naperjena proti koroškim Slovincem.

Še dobro so nam v spominu dogodki ob priložnosti dneva izseljencev dne 15. aprila 1946 v Celovcu, ko ste prepovedali mašo-zadušnico za žrtve fašizma, ki so umrle po izseljeniških in koncentracijskih taboriščih. Prav tako nam je znano, da ste zabranili blagoslavljanje spominskih plošč padlim partizanom v Kotmari vesi in Vrbi.

Najodločneje protestiramo proti take-mu ravnanju ordinariata, ki izvira iz očitnega sovraštva do koroških Slovencev in njihove upravičene borbe za svobodo. Po raznih ukrepih ordinariata v zadnjem času koroški Slovenci, ki smo prav tako verni katoličani, ne verujemo več lepim besedam ordinariata o »skrbni za dušni blagor« in o »krščanski ljubezni« in se naj ordinariat ne čudi, če ho naše verno ljudstvo to tudi pokazalo v svojem odnosu do nam sovražne najvišje cerkvene oblasti v deželi.

Št. Janž

V soboto, dne 18. t. m. smo se zbrali na Tomanovem domu na Rutah pri Št. Janžu, da praznujemo poroko tovariša Danilota Kuperja in naše Ogrisove Anke. Kakor po navadi so se zbrali na svatovski tudi najbližji sorodniki obeh zakoncev. Prišli pa so tudi drugi tovariši, sodelavci tov. Danilota in najbližji prijatelji mladega para.

Najprej smo se zbrali v Št. Janžu, kjer je občinski uradnik izvršil civilno poroko in pri tem v kratkih besedah želel mlademu paru srečo v zakonskem življenju. Po cerkveni poroki, poročal je naš domači župnik g. Lučovnik, se je svatovska družba zbrala na domu neveste, pri Tomanu na Rutah.

Ni treba še posebej poudarjati, da smo se prav dobro imeli in veselo zabavali. Kakor je že navada ob takih priložnostih, so domači pripravili jedi in pijače v taki meri, da ji z najboljšo voljo nismo mogli biti kos. Med veselimi razpoloženjem je spregovoril tudi tovariš Andrej Haderlap, ki je poudaril vztrajno in požrtvovalno delo novoporočencev ter jima želel vso srečo in obilo uspehov v družinskem življenju.

Tudi mi se pridružujemo tovarišu Andreju ter želimo Anici in Danilotu vse najboljše v lepem zakonskem stanu. Prepričani smo, da bosta naša zakonca tudi v bodoče tako marljivo delala za blagor našega naroda in skrbela za zdrav in zaveden naraščaj, ki se bo vedno in povsod znal boriti za pravice svojega ljudstva.

Z A Č E T K I

K O R O Š K E M

Osvobodilne fronte na

Medtem se je kapetanu Ulčarju skupaj s »Tomažem« posrečilo novembra 1943. prodreti čez Dravo v Rožu, tako da sta se v civilnih oblekah čez Dravo pripeljala z brodom v Želučah. Decembra so tako akcijo ponovili. V začetku januarja 1944. je bil teren že toliko pripravljen, da se je kapetan Ulčar s svojim tovarišem že mogel usidrti v gozdičku nad Spodnjo Vesco na severni strani Drave. V februarju sta mu prišla na pomoč še dr. Janez Kmet — Mirko in njegova žena »Andreja«, ki je zlasti delovala med ženami.

Rož. Suha je bila nekaj časa točka, kjer so taborili borec in politični delavci, ki so prišli iz Primorske, in oni, ki so jih našli na Koroškem že od prej. Kasneje so se zaradi snega morali umakniti bliže Svečam in Mačam. V bližini Mač so si zgradili bunker, v katerem so organizirali »glavno mesto Koroške«. Toda

ljudje niso mogli ostati skupaj. Območje je bilo veliko, potrebovalo je političnih terenskih delavcev. Iz Suhe in Mač so odhajali borci na politično delo, na agitacijo med koroške ljudi, da bi jih dvignili na boj proti nemškemu fašizmu. Odhajali so v Rož, na Siljo in preko Drave na sever. Požrtvovalno delo je uspevalo. Osvobodilna fronta se je zadržala tudi med Slovenci v Rožu. Dokaz njene razširjenosti je bila organizacija okrožnega odbora OF za Rož, ki je nastal že 1943. leta. Njegovo področje je segalo do Celovca in Beljaka. Domačini iz Bistrice, Sveč in Št. Jakoba so prenašali literaturo na severno stran Drave. Tudi tam so nastajale ali se krepile ilegalne organizacije.

Štab zahodnokoroškega odreda je s svojimi ljudmi opravljal med koroškimi Slovenci v Rožu intenzivno politično delo. Njegova zasluga je bila, da so se par-

tizani to zimo (1943/44) mogli za trdno usidrti na Koroškem. Zaradi velikega razpošiljanja ljudi na vse strani kakor tudi utrjevanja Osvobodilne fronte je postal zanj položaj v Rožu precej kritičen. Imeli so premalo partizanov-borcev, kar je zadrževalo mobilizacijo novincev. Laže jim je postalo, ko je bila z Gorenjskega poslana na pomoč nova četa borcev, ki je prišla na odsek zahodne Koroške ob Novem letu 1944. Nova četa se je pod komandirjem Mencinom gibala med Mačanskim vrhom in Podljubeljem, taborila na Sinjskem vrhu, Zingariči, Zavrhu in delala vojaške akcije. Nemci so jo preganjali, imela je veliko izgub, toda vzdržala je vse napade. Verjetno pa bi se morala umakniti zaradi sovražne premoči, če bi ne prišla z Gorenjske nova pomoč, ki jo je prinesel tretji bataljon Prešernove brigade. Z njim se je v zahodnem delu Koroške ustalila močna partizanska sila, ki je bila zmožna proti Nemcem nastopiti z odločnejšo silo. Z njo je partizanstvo v Rožu dobilo trdno podlago in oporo.

Z usidranjem primorske skupine partizanov v Rožu je nastalo v zahodnem delu Koroške močno jedro narodno osvobodilnega gibanja na Koroškem. V vojaškem oziru je s formirajočim se Za-

hodnokoroškim odredom (ZKO) spadalo še pod štab III. operativne ali alpske cone in nato IX. korpusa, ki je imel takrat središče na Primorskem. V političnem pogledu je bila pa naloga novega jedra ne samo razpihati ogenj osvobodilnega boja v tem delu Koroške, temveč tudi ustvariti iz vse Slovenske Koroške enotno organizirano celoto. V ta namen je bilo treba povezati osvobodilno gibanje v zahodnem delu Koroške z onim v vzhodnem delu.

Vzhodna Koroška. Osvobodilno gibanje na vzhodu v Podjuni in dolinah ter kotlinah okoli Železne Kaple je imelo jeseni 1943 za seboj že zgodovino dobrega leta. Politično in vojaško se je naslajalo na slovensko Štajersko. Koroški bataljon, ki je deloval v Podjuni, je bil vključen v IV. operativno cono. Z ukazom Glavnega štaba Slovenije z dne 13. oktobra 1943 je bil tudi za vzhodno Koroško določen odred, ki naj bi še dalje ostal v sestavi IV. operativne cone. Praktično se je ukaz Glavnega štaba zaradi dolgih in slabih zvez izpolnil nekaj mesecev kasneje. Po poročilu IV. operativne cone Glavnemu štabu z dne 9. februarja 1944 se je praktično organizacija VKO izvedla 5. februarja 1944. (Dajlj)

Poglobimo enotnost del. ljudi

Poizkus veleposestnikov z 100 in več hektarji orne zemlje, da bi navdušili preprosto kmečko prebivalstvo z zvišanjem agrarnih cen za svoje namene, je v zadnjih tednih klavarno propadel. Samo po sebi je razumljivo, da je v svojem začetku objava novih agrarnih cen našla odobravanje tudi med malimi in srednjimi kmeti, kajti dejansko bi se njih položaj v neki meri izboljšal. Ko je pa vlada pri ameriškem poslaniku za Marshallov plan Harrimanu zaprosila za privoljenje, da bi se krilo zvišanje iz fonda ameriške pomoči, in je ta prošnjo odklonil in zavrnil, je propagandni val ponehal. Postajalo je vsakomur jasno, da je zvišanje agrarnih cen skrajno protiljudski ukrep in da bo koristil edino le mali peščici veleposestnikov.

Ko so bile objavljene nove cene krompirja, živini in žitu, je »Kärntner Bauern« glasilo deželne kmetijske zbornice na Koroškem, pisal: »Ne samo za kmeta se je položaj z enim mahom izboljšal, temveč tudi za konzumenta, torej za vse ljudstvo«. Da bo celotna sleparija z zvišanjem agrarnih cen bolj jasna in razumljiva, je treba, da poudarimo, da so vodili pogajanja za zvišanje predstavniški veleposestnikov in ne kmetov. Tukaj se niso pogajali kmetje temveč osebe v kmetijski zbornici, ki zajemajo iz korita v deželni vladi, v deželnem zboru in, kar je bistvenega pomena, držijo v svojih rokah celotno kmetijsko združništvo na Koroškem. Pogajanja, katerih dejanski rezultat bi moralo biti izboljšanje neznoznega položaja delovnega kmečkega prebivalstva, so vodili in pozneje ukrepali tako, da je vaga potegnila na njihovo stran, na stran veleposestnikov.

Dogodki okoli prodaje in odkupa zgodnjega krompirja so to potrdili. Nedvomno so pokazali, za katere plasti se je položaj »mahoma« izboljšal. Prvotne cene zgodnjega krompirja so zganile vsakega kmeta in vsak je strmel, da proda svoj krompir. Toda veleposestniki so s hitro potezo prehiteli malega kmeta, pri čemer so se poslužili »svojega« združništva. V par dneh so potisnili na trg na desetine vagonov zrelega in nezrelega zgodnjega krompirja, brez da bi ga očistili in odbrali gnilo gomolje. Ko pa je imela večina manjših kmetov svoj krompir pripravljen za oddajo, so že gnili vagoni krompirja na Dunaju in v Salzburgu. Le z največjim trudom je vnovčil ta ali oni kmet svoj zgodnji krompir, toda ne več po 80 grošev za kilogram, kakor veleposestniki, temveč po ceni, ki je med tem padla že za velik odstotek. Zvišane cene za zgodnji krompir so bile določene samo za gotovi del proizvajalcev — za veleposestnike in za OeVP-

jevske cepilce, ki hočejo razbiti enotnost kmečkega prebivalstva in njegovo povezanost z delavstvom. Konkretno potrjuje to med drugim primer iz doblaveške kmetijske zadruge, ki je bil pred kratkim objavljen. Množica kmetov je bila v tem manevru prevarana in ogoljufana in bo sedaj tista, katero bodo pristili k prodaji krompirja po isti ceni in z istimi profiti prekupčevalcev, kakor lansko leto. Da bo pri zvišanih cenah živine in žita imel korist samo veleposestnik, to ni treba ponovno poudarjati, če upoštevamo samo visoke predpise oddaje malemu in srednjemu kmetu, da ne bo v stanju kriti predpisan kontingent in da bo polovica kontingenta odkupljena še po starih cenah.

Sedaj pa, ko je »strica« iz Amerike odpovedal in ni nikjer rezerve za kritje zvišanja cen krompirja, živini in žitu, so tisti, ki so prej vpili, da se bo položaj izboljšal tudi za delavca, dejali, »da se more zvišanje teh cen zvaliti na konzumenta«, torej na delavca. Imenujejo se zastopniki kmetov, a njih dejanja jih razkrinkavajo, da to niso. Njih namen je, da zasekajo globoko razpoko med kmečkim prebivalstvom, med delavce in nastavljenec in tako oslabijo borbo vseh, ki se borijo za izboljšanje gospodarskega položaja. Hočejo, da bi s silo in samo-

voljnimi prilaščanjem pravic zastopali kmečko prebivalstvo, da bi dosegli spor med delavcem in kmetom, hočejo, da bi delavci samovoljno jemali pri kmetih, kar niso v stanju kupiti, hočejo, da bi kmečko prebivalstvo zasovražilo delavce, ker so ti prisiljeni, da zahtevajo zvišanje mezd, da polagajo delo in stopajo v stavke, skratka hočejo z drobtinčarstvom in izrabljanjem kmečkega prebivalstva v svoje namene sprovočiti borbo med kmečkim prebivalstvom in delavstvom, obenem pa suženjsko izkoriščevati oba še za naprej. Prav zato so potekala nova pogajanja o mezdah in cenah za zaprtimi vrati, za hrbtom delavstva in kmečkega prebivalstva. Dokler se bodo pogajali izkoriščevalci o izboljšanju razmer izkoriščanih, tako dolgo bodo koristili na njihovi strani. Zato bo pa tudi novi sporazum le še poglubljen revščino in bedo med delovnim ljudstvom.

Kar se tiče upravičenosti zastopstva kmetov v kmetijski zbornici na Koroškem, je treba, da ugotovimo, da sedanje predsedstvo z Gruberjem na čelu nima nikakršne pravice, imenovati se zastopnik kmečkega prebivalstva. Predsedstvo kmetijske zbornice, kakor tudi okrajne kmetijske zbornice in občinski kmečki zastopniki niso bili izvoljeni od kmečkega prebivalstva, temveč so bili

imenovani in postavljeni na isti način, kot Landes- Kreis- in Ortsbauernführerji za časa Hitlerja. Do sedaj še ni bilo volitev v kmetijsko zbornico na Koroškem. Zato pade odgovornost za vse delo in spletkarije na predsedstvo kmetijske zbornice in na plasti, katere zastopajo — na veleposestnike in OeVP-jevske cepalce. Večina kmečkega prebivalstva za to nima nobene odgovornosti. Nad njo se izvaja isto izkoriščanje in isto izdajstvo, kakor s strani vodilnih sindikalnih zastopnikov v SPOe nad zahtevami in potrebami delavcev.

Odločilne spremembe v kmetijski zbornici in v zastopstvu kmečkega prebivalstva so tukaj nujne, kajti takšnih mešetarij noben kmečki človek in tudi noben delavec ne more več prenašati. Te spremembe pa ne bodo prišle same, kajti veleposestniki ne želijo, da bi v njihovem piskru mešal kdo drugi kavo, ki jo kuhajo. Dejstvo pa, da jih je samo peščica in dokazi, da so učinkovite spremembe mogoče s skupnim nastopom vseh izkoriščanih in izdanih, dajejo vsemu kmečkemu prebivalstvu nalogo, da se združi in poveže v odločilni borbi za dosego svojih pravic — dosego svojega zastopstva pri odločujočih oblasteh. Se le ko bodo resnično izvoljeni zastopniki kmečkega prebivalstva odločali o njegovih potrebah in se pogajali z delavci, se bo položaj izboljšal za vse delovno ljudstvo. Zato je pa potrebna poglavitna enotnost in skupnost vsega kmečkega prebivalstva, zato je potrebna skupna borba in skupna pot kmeta in delavca.

- ž - r

Vsakdanji nasveti ŽIVINOREJCEM

(Nadaljevanje.)

1. Če se krava ne poja.

Pri jalovosti krav in telic ali tihi pojatnosti, če jalovost ni v zvezi z bolezenskimi spremembami na polovilih, priporočamo sledečo sredstvo: večji zaboj napolnimo z dobro in ovlaženo vrtno zemljo, v katero vsejemo oves ali pšenico, da seme kali, poleti pri navadni zračni temperaturi, pozimi pa postavimo zaboj na zmerno ogreto peč. Od vzkljelih kalčkov dajemo kravi ali telci, ki je sicer spolno zdrava, pa se sploh ne poja ali pa ima tako tiho pojatnost, da je ne opazimo, dnevno po eno pest. V teh kalčkih se nahaja namreč vitamin E, ki vzbuja spolni žar. Pri teh in drugih motnjah oploditve, če niso posledice obolenja spolovil, priporočamo tudi izpiranje nožnic s prav toplo raztopino jedilne sode. V to vodo segrejemo 1 liter vode na 45 do 50° C. V loncu z litrom prav tople vode raztopimo 1 žlico jedilne sode in s to raztopino izperemo gumijaste cevi in ližaka nožnice krave oziroma telice dve do tri ure pred skokom. Da mora biti vse lepo snažno, se razume. Ta postopek nam nudi večjo garancijo za oploditev, ker alkalna jedilna soda

ublažuje za oploditev neugodni učinek kisline nožničnega sluzja, po drugi strani pa toplota vlitka nadraži ženska spolovila k boljši sprejemljivosti. Mnenje, da nudita dva zaporedna skoka večjo sigurnost glede na oploditev, je včasih upravičeno, kar si razlagamo tako, da večja nadraženost po prvem skoku pogojuje oploditvi krave pri drugem skoku. Napačno pa je naziranje, da se pri večji množini moških semenskih celic krava prej obreji, kajti znano je, da zadostuje za uspešno oploditev ena sama moška semenska celica, čeprav je pri oploditvi udeleženi več milijonov semen.

2. Različnospolni dvojčki pri kravah.

Žensko telo od različnospolnih dvojčkov ni za pleme, ker je navadno jalovo, kar si razlagamo na ta način, da spričo medsebojne krvne zveze plodov v maternem telesu prevladujejo v skupini krvi dvojčkov moški hormoni, to so posebna izločila moške spolne žleze, ki na razvoj ženskih spolovil neugodno vplivajo.

3. Slanina plemenskega mrjasca.

Slanina plemenskega mrjasca ima poseben, zopern duh, ki se pa zgubi, če pustimo mrjasca po kastraciji 3 do 4 tedne shujšati.

Zveza koroških zadrug v Celovcu, r. z. o. z. Celovec, Pavličeva 7, tel. 21-29

OBJAVA

Republiška zveza kmetijskih zadrug v Ljubljani nas je obvestila, da pričnejo v letošnjem šolskem letu naslednje šole in tečaji:

1. Knjigovodski tečaji
2. Petmesečni zadrugni tečaj
3. Šestmesečni zadrugni tečaj
4. Zadrugni tehnikum (triletni).

Obisk teh tečajev in tehnika je možen za mladince in mladinke in tudi za starejše zadrugnike. Vabimo vse, ki hočejo sodelovati pri izgradnji naših zadrug, da se prijavijo v te tečaje.

Vse potrebne informacije dobite v naši pisarni. Zadnji rok za prijave: 1. oktober 1948!

Zveza koroških zadrug v Celovcu, r. z. o. z.

Izdajatelj, lastnik in založnik lista: Dr. Frano Petek, Velikovec. Glavni urednik: Dr. Franc Zwitter; odgovorni urednik: Franc Ogris, oba Celovec, Salmstraße 6, uprava: Celovec, Volkermarkt Straße 21. Dopisni naslov: Celovec (Klagenfurt), Postamt 1., Postschloßstr. 272. Tiska: »Kärntner Volkverlag G. m. b. H.«, Klagenfurt, 10.-Oktober-Straße 7.

KOČARJI

IVAN POTRČ

Strgane in zamazane plenice so višale z otroka.

Lizika jo je začela hupkati:

»Milka, mama gre, že gre, že nese mleko, že gre... ji je govorila. Lizika jo je odložila v zibelj.

Milka se je utrudila, umirila se je in zaspala.

Tonek je iztaknil na prikletnem okencu oglje in začel vlačiti krive črte po steni, vsej plesnivi od vlage.

Vrnil se je Franček z gobami, nabral jih je spotoma v gozdu, za njim je pričapljala v kuhinjo Tunika. Zunaj je luščila s stene omet, potem se pa je tega naveličala. Franček je izsul gobe iz predpasnika na mizo. Zdaj je Tonek opustil risanje. Stopil je k mizi in segel z neokretno roko po najbližji gobi ter jo zanesel v usta. Franček mu je jo potegnil iz rok in ga krenil po prstih.

Za pečjo je zahreščala stara ura, bila je nekaj časa, nakar se je razlil čez hišo dolgčas. Motilo ga je samo dedkovo smrčanje.

Tonek je pozabil na Frančkove gobe in pričel vlačiti iz postelje slamo ter jo trositi okoli sebe. Od tega dela ga je pre-

gnała Lizika. Zdaj ni prav nič več vedel, kam bi se še dal. Začel se je emeriti. Prišla je Tunika in ga nagovorila, da sta zlagala slamo. Delala sta kolobarje in križe. Tedaj je pristopil Franček — bila sta sredi dela — ter jima zmešal slamo. Zdaj sô se sprli. Tonek je med ruvanjem zadel v zibel in mala je zavreščala. Tudi stavec na postelji se je premaknil. Zadrhl se je:

»Kaj vraga divjate?«

Otroci so se razšli. Lizika je znova zibala. Tonek in Tunika sta se izgubila iz koče. Zunaj sta začela rovatiti kraj bajte zemljo. Nakopala sta si ilovice, a ker nista imela vode pri roki, sta se polulala na blato; zatem sta izmesila iz blata kruh ali pogačo. Ko sta bila gotova, se je Tonek zravnal — od pripogibanja ga je bolel križ, — se zazrl proti Rajhovi domačiji v Grabi, zagledal, kako se kadi iz dimnika, in oči so se mu zaiskrile.

Potem je bolj vzdihnil kakor rekel:

»Tunika, kaj če bi se spekle zdaj iz tega blata takšne pogače, kakor jih boš ta jedla Štefek in mati?«

Sestra si je popravila z rokami — bi-

le so blatne — lase izpred oči in zavzdihnila:

»Pogača.«

Bila je takšna kakor mati, ko se je postavila pred peč. Ali čez čas je rekla:

»Tonek, ti si smešen.«

KOČA

Zapotegnjen kos zemlje je visel v grabo, kjer se je zajedala v drevje, ograd, njivico in goričko. Rajhova domačija. Zdaj je bila koča potisnjena v breg, da bi delala tako čim manj napote. V višini kapi je šla občinska steza ter mejila gorico propadlega meščana. Stari je hodil včasih tja na delo. Zdaj je ležala gorica tam zanemarjena in zapuščena, še trave — zarasla se je med poleženim koljem — ni nihče požel. Skozi leto, ko so se vlivale plohe, sta se stekali strešnica in kaluža s ceste za kočo ter jo spodmakali, da se je zadnja stena potegnila nekam globoko v zemljo. V tej steni je bilo eno samo okence, bilo je zloženo iz stekla in iz lepenke.

Medtem se je stavec počasi spravil z ležišča, se oblekel in začel iskati kruh. Zagodrnjal je, ko ni našel krajca, potem pa je potegnil kavo iz peči.

Srebal je kavo in godrnjal:

»Takšno pasje življenje! Vedno ta prekleta voda, dan za dnem. Sem jim mar zato predal kočo in grunt, da bom stradal na stara leta? Na, zdaj pa živi s čorbo ves dan! Taka pamet: deca, vsako leto pankrt, kruha pa nikjer.«

Stopical je po dvorišču in stikal okoli bajte. Potlej se je oprezno ozrl — Tunika in Tonek sta se motila s peko ilovnaté pogače — in zlezal po lestvi na podstrežje.

Lizika ga je opazila. Pošepetala je bratu, da je ne bi otroci slišali:

»Franček, skoči po mater! Stari si baše zrnje, za tisto — zardela je in rekla — »cipoc.«

Pogledala je brata. Brat je povesil oči in povedal tjavdan:

»Ne grem! Stepla bi se.«

Ko se je vrnil stari s podstrešja, sta videla oba, da je pod suknjo nekaj skrival. Opazila sta ga tudi otroka, ki sta mesila pogačo, in Tunika je rekla, kakor je slišala mater:

»Zdaj ga spet vleče k babi.«

Tonek je zaklel. Obadva sta se zdela sama sebi velika, dorasla; še z večjo vneto sta rila po blatu in delala pogače.

Proti poldnevu je prignal Janžek s paše. Spravil se je k žrnjam in nad koruzo, a ni dolgo vzdihl. V ozkem prikletu je bilo zatohlo, zunaj na dvorišču so kričali otroci. Šli so se skrivati. Tako so se do poldneva nadvigali okoli koče ter se naskrivali po podstrešju, po gumnih in po hlevu. Janžek in Lizika sta se jim potegnili izpred oči.

Skrila sta se v hlev. Brat je molčal, medtem ko je sestra ves čas nekaj blebetala, samo pogledati se nista upala.

(Dalje.)